

#запідтримкиУКФ
П'єсу створено в рамках II Лабораторії НСТДУ

[АЛЕКС ВУД](#)

kurayami2713@gmail.com

+38(067)-415-26-18

ЧЕТВЕРТА СТІНА

Сюрреалістична драма на 11 сцен

ДІЙОВІ ОСОБИ:

ЖАН (КОСТЯ)

ХРИСТИНА

РЕЖИСЕРКА ІВАННА

БЕЗІМЕННИЙ ПЕРСОНАЖ

МАМА ЖАНА

НІБИ СПРАВЖНІЙ РЕЖИСЕР

НЕСПРАВЖНІЙ ДРУГ

ПЕРША СЦЕНА

Сцена, у центрі – стілець. Режисерка Іванна курить і щось шукає у купі паперу, перед нею стоїть Жан.

Режисерка Іванна: Так, наступний у нас... тут просто псевдонім... Жан!

Жан: Так, це я! Можна виходити?

Режисерка Іванна: Звісно. Трохи про себе – але, будь ласка, трохи! І монолог. Про що ви підготували, до речі?

Жан: Про систему!

Режисерка Іванна: Чому ви обрали цю тему?

Жан: А можна я спочатку про себе розповім?

Режисерка Іванна: Спочатку скажіть, чому саме ця тема.

Жан (*пафосно*): Ну як... це ж актуально. Система. Всі ми в системі, а особливо в наш час. *Пауза. Режисерка Іванна вичікувально дивиться на Жана.* Ну ці айфони наші, соцмережі... мене це бентежило, да... і я от написав монолог. Ще Орвела прочитав, там все так... глобально, розумієте? Читали? Він ніби про нас писав, про наше сьогодніня...

Режисерка Іванна: Зрозуміла, дякую. Можете починати.

Жан (*розчаровано*): А про себе?

Режисерка Іванна: Ні-ні, не треба, я вже вхопила загальну картину. Давайте, ставайте на стілець.

Жан: Навіщо на стілець?

Режисерка Іванна: Бо я так сказала.

Жан: Мені не дуже подобається стояти на стільці. Коли я був малим, то бабуся... *Перехоплює злий погляд Режисерки Іванни.* Ладно-ладно, як скажете... Ви ж тут головна.

Жан стає на стілець.

Жан (*говорить з неймовірним пафосом*): Подивися у простір пильно. Що ти там бачиш? Лише п'ятому? Можливо, ти ще не доріс до того, щоб усвідомити... що ти в системі. Поглянь на телефон у своїй руці. Скільки разів на день ти втуплюєш свій погляд у це чорне дзеркало? *Вбік.* Ви серіал дивилися? Дуже класний! Він мене надихнув! *Знову пафосно.* Ти живеш, переконаний у своїй свободі. А насправді все навколо – це система. І ти – лише маленька цеглинка, гвинтик, який вкручують чужі руки. Рухи не твої. Дії не твої. Думки не твої. Навіть життя чиєсь чуже. Як ти можеш бути впевненим, що...

Режисерка Іванна: Стоп! *Пауза.* Хм... Слухайте, еее... *Дивиться в анкету.* Ж-жан? Дивне ім'я... Жане! Це непогано, але... як би це сказати... ви трохи монотонно його розповідаєте, розумієте?

Жан: А що вам не подобається?

Режисерка Іванна: Чекайте! Я ще не договорила. Текст дещо штампований, але ладно... Тут потрібно більше відчутти драму, розумієте? Тема серйозна...

Жан: Я дуже драматична особа! Знаєте, чому я обрав це ім'я?

Режисерка Іванна: Дайте мені договорити нарешті!

Жан: Вибачте, просто ви робите такі паузи, що я не розумію, коли... А ще постійно кажете: розумієте. Точніше ви питаєте: розумієте? Я ж думаю, що потрібно щось каза...

В цей момент Жан починає бачити глядачів у залі. Ошелешений, він замовкає і пильно вглядається в простір зали.

Довга пауза.

Режисерка Іванна: Сподіваюся, ви домовилися? Запам'ятайте на майбутнє – я не люблю, коли мене переривають актори. Повинна бути якась субординація, розумієте? Куди ви дивитесь?

Жан: Це хто? Я думав, це просто прослуховування.

Режисерка Іванна: Це і є просто прослуховування.

Жан (*сходить зі стільця, звертається до глядачів*): Ви хто? Що ви тут робите? Це ще не вистава!

Режисерка Іванна: До кого ви звертаєтесь?

Жан: Знущаєтесь наді мною? І як ви це зробили... Їх же щойно не було...

Режисерка Іванна: Так... слухайте. Зробимо так. Ви трохи провітритесь, подумаете, як зробити все це більш виразним... І ще раз розкажете свій монолог в кінці. *Пауза. Жан продовжує дивитися в зал. Жане! Ви чули?*

Жан: Це що – прикол? Скажіть, хто це? Це як в «Чорному квадраті», коли можна заплатити і прийти подивитись? Я впевнений, що мої права порушують.

Режисерка Іванна: Жане, вийдіть надвір, я вас дуже прошу. Ви починаєте мене дратувати.

Жан: Це дуже образливо звучить. Ви принижуйте мене як актора. Але я вийду.

ДРУГА СЦЕНА

Подвір'я. Христина сидить на лавці і явно намагається не дивитися на глядачів. Заходить обурений Жан.

Жан: Ти теж на прослуховування? Там просто знущаються! Мало того, що змусили залізти на стілець – я вважаю, що це принизливо, якщо чесно. Це як змусити зняти труси і нічого не пояснити! Я, між іншим, актор! Ну, хочу бути актором... Повага має бути, повага! Так от, мало того що на стільці – так я ще й читаю монотонно! Хай сама прочитає не монотонно! А потім знаєш що? А потім я побачив, що в залі сидять люди!

Ну нормально? Я вважаю, що так не можна. Вона, напевно, бере з них гроші і вони собі дивляться шоу. А мені за це платити будуть? А ти хто, до речі?

Христина: Я... Христя я. Христина. Але можеш називати просто Христею. Або як хочеш. Це неважливо... *Зітхає.* Нічого не має сенсу.

Жан: Я – Жан. Це мій псевдонім. Хочеш дізнатись, чому в мене такий псевдонім?

Христина (*тихо*): Подивіться туди... *Вказує рукою на зал.*

Жан (*не слухає*): Коли мені було чотирнадцять, я прочитав одну чудову книгу... ти, мабуть, не знаєш... Був такий філософ, Жан-Поль Сартр. І я...

Христина: Шановний! Вибачте, але... Ви казали про людей в залі?

Жан (*розчаровано*): Ну я ж кажу, що то якийсь развод. Це нечесно – на прослуховуванні не повинно бути глядачів. Та режисерка мені взагалі не подобається. Якась мутна баба. І давай на ти, до чого цей офіціоз...

Жан нарешті повертає голову і знову бачить глядачів. Збентежений, дивиться на Христину і знову на зал. Сідає на лавку.

Жан: Це... це що? Це... як?

Христина: Ми на сцені.

Жан: Ні... ні, ми у дворі...

Христина: Я теж їх постійно бачу. Розумієш? Те, що відбувається – це якась гра, чиясь вистава в театрі. А я... Я через це в депресії, в мене фобія – я боюся відкритого простору... і коли на мене дивляться, теж не люблю. Навіть монолог я підготувала про страх. Про фобії...

Жан: Але навіщо ти тоді прийшла на прослуховування?

Христина (*захоплено*): Я впевнена, що це було не моє рішення! Ми ж нічого не вирішуємо насправді. І це добре! Інакше було б важко жити...

Жан: Слухай, це якийсь бред, вибачай...

Христина: Подивися ще раз! Я нічого не видумую – ми в якійсь грі... *Починає говорити швидко та збуджено.* Я все життя знала, що нічого не відбувається за нашою волею, я чекала, коли нарешті щось станеться, що підтвердить мою думку – ми й не живі в повному розумінні...

Жан (*дивиться на глядачів*): Що ви тут робите? Тут нічого не відбувається! Йдіть геть!

Христина: Вони нікуди не підуть, вони заплатили за квитки! *Нервово сміється*. Щоб дивитися на нас...

Голос режисера: Наступний!

На сцену виходить сонний Безіменний персонаж.

Безіменний персонаж: Бля, знову я позно... кожного разу одне і те саме... *Жану і Христині*. Драсте-драсте...

Голос режисера: Наступний!

Безіменний герой проходить до зали прослуховування.

Жан: Це хто...?

Христина: А... він вже кілька разів так проходив. Скоро знову, мабуть...

Жан: Ладно... про цього потім подумаю. *Знову дивиться в зал*. Але як... як ми можемо перебувати і на подвір'ї, і на сцені? Це неможливо! Я ніби божеволію... Двір...сцена...двір...

Христина: Не знаю, ти тут читав Сартра. Мене ти взагалі не слухаєш... Я ж кажу тобі – ми в грі. Розслабся. Так і має бути.

Пауза. Жан робить глибокий подих.

Жан: Так, слухай. Один з моїх девізів по життю – ніколи не здаватися! В будь-якій ситуації є щось, що можна використати. І буде тобі успіх!

Христина (*саркастично*): І що – ти дуже успішний?

Жан: Слухай. Скласти лапки може кожен. Але я не такий! Так моя мама казала! Якщо їх бачимо ми – то значить, що ми...

Христина: Що – ми?

Жан: Що ми обрані! Власне, я завжди це знав.

Христина: Я не розумію твоєї логіки...

Жан: А це значить, що звідси можна вибратися...

Пауза.

Христина: Навіщо звідси виходити?

Жан: ...в мене монолог про систему – якщо ти бачиш межу, ти можеш через неї переступити. Я досліджував це питання. Тут я експерт, можеш бути певна.

Христина: Тут сонце, лавка... попільничка є. Що тобі не подобається?

Жан: Тихо! Дивна ти якась... На сонці перегрілася чи що? Я нас звідси дістану!

Христина: Але я не хочу йти.

Жан (*не слухає*): От і чудово!

ТРЕТЯ СЦЕНА

Ті самі, на сцену знову виходить Безіменний персонаж.

Безіменний персонаж: Драсте, а мене уже звали?

Жан: А як вас звуть?

Безіменний персонаж (*залу*): Добрий вечір! *Жану*. А...? А, мене ніяк не звуть. Там мають крикнути – наступний! Звали вже чи не?

Жан: Але ж... ви вже проходили...

Безіменний персонаж: Да? Може. Я не помню.

Христина (*стривожено*): А кому ви сказали “Добрий вечір”?

Жан: Буквально кілька хвилин тому ви зайшли до зали...

Безіменний персонаж: Це точно був я?

Христина: З ким ви привіталися?!

Жан: За дурня мене тримаєте?

Безіменний персонаж (*задумливо*): Бля, значить, ще не звали... вийшов зарано. *Радісно*. Ну хоч пожеру!

Безіменний персонаж дістає з кишені запакований бутерброд, починає його їсти, голосно плямкаючи.

Христина (*Жану*): Запитай його, з ким він привітався!

Безіменний персонаж: З глядачами, дура.

Жан: Хамло! Ви як з дівчиною розмовляєте?

Безіменний персонаж (*з набитим ротом, до себе*): ...а, це вже ця сцена... бля... що ж там було... *Тихо до Жана і Христини.* Я просто не хочу діставати текст... Нагадайте якимось, намекніть...

Жан (*Христині*): Слухай, він божевільний!

Безіменний персонаж: Я нормальний, я забув слова. Це воппе не я маю грати, бля... Зараз згадаю, чекайте...

Христина: А звідки... звідки ви вийшли?

Безіменний персонаж: Бля... ну ви й покидьки. Могли б трохи й підказати текст. Колеги, називається. З-лаштунків я вийшов, звідки ж ще. *Дістає пожмаканий текст з кишені, довго шукає необхідну сцену.* ...ааа, я поняв... *Жану.* Кажи свою репліку!

Жан (*вглядається в бік лаштунків*): Христино, а там... дійсно лаштунки, як ми раніше не помічали... *Бадьоро.* Я ж казав, що знайду вихід!

Безіменний персонаж (*голосно ковтає останній шматок і виходить на середину сцени*): ВИХОДУ НЕ ІСНУЄ!

Христина: Ви це кому кажете?

Безіменний персонаж: Я це всім кажу. Спробуй – зайти туди. За лаштунки. Тебе все одно не шкода. *Криво посміхається.*

Христина: Ні, я не піду. Мені і тут добре.

Безіменний персонаж: Тоді я нарешті скажу свої слова. *Прокашлюється, ще раз дивиться в текст і зосереджено киває.* Я – гедоніст! Так, я люблю спати – для цього є лаштунки. Так, я люблю їсти – для цього я йду на сцену. Ви от кажете – знайти вихід. А нашо? Мені добре. Я насолоджуюся життям шляхом забезпечення базових потреб свого тіла. Можливо, ви не дуже добре розумієте, що таке гедонізм? *Пауза.* *Безіменний персонаж знову намагається згадати слова, зрештою дістає текст і бурмотить собі*

під ніс. Бля, ну хто таке... до чого тут ця філософія... гедонізм... щоб я ще раз на таке пішов... ага, ось воно. *Знову говорить у зал.* Гедонізм з грецької – це задоволення. Деякі вважають нас тупими, корисливими та матеріально орієнтованими людьми без амбіцій. *Глядачам пошепки.* Але ви бачили цього Жана? Бачили? Як він вам? Щасливий? А тепер подивіться на мене! Мені просто пофіг – і да, я дуже щасливий. Я поспав і поїв, зараз я знову піду спати і їсти – у мене немає проблем.

Під час монологу Жан цілеспрямовано заходить за лаштунки, Христина стривожено спостерігає за ним і не слухає Безіменного персонажа.

Безіменний персонаж: Ей, альо! Які ж ви тупі, їй богу! Я ж все розповідаю – ну нахуя він туди поперся?

Христина: Він... він помер?

Безіменний персонаж (*експертно*): Це залежить від того, що ти називаєш життям.

Христина: Перестаньте... будь ласка... скажіть, що з ним! *До себе.* Я знала, я знала... я завжди боялася лаштунків. Я йому казала, що лишитися...

Безіменний персонаж (*до глядачів*): Я сподіваюся, що хоч ви мене слухали. Я розумні казав речі. Ото прийдіть додому і подумайте.

Голос режисера: Наступний!

Безіменний персонаж: Ну нарешті, бля! *Христині.* Алівідерчі!

Христина підходить до лаштунків, але боїться зайти. Обертається до глядачів.

Христина: Ви що, не розумієте, що відбувається?! Ви думаєте, що це гра?! Я – не актриса! Йдіть додому! Не дивіться на мене! Не дивіться... *Пауза.* Я... я боюся такої кількості поглядів... у мене купа фобій... я, звісно, нікуди не піду, навіть якщо ви залишитися.

Жан виходить з лаштунків, позіхаючи. Здивовано дивиться на Христину і зал.

Христина: Що з тобою?

Жан: А де той тип?

Христина: Що з тобою сталося? Що там?

Жан: Де – там? Ааа... Я не знаю... я ніби... відрубився... Мене ніби не існувало... Хоча це дуже схоже на сон... чи кому.

Христина: Той чоловік говорив щось про сон... *Намагається згадати.* І гедонізм... і базові проблеми свого тіла...

Жан (*занепокоєний, намагається посміхнутися*): Та все добре... Просто це не вихід, на жаль... Але я знайду його!

Христина: Знову ти за своє...

Жан (*раптом починає злитися*): Ти мене вже заманала! Чому ти постійно ниєш і зупиняєш мене?

Христина: Ну навіщо це тобі? Не треба нічого робити, нічого шукати. Ось цей... Він казав, що йому не треба виходити... Що він щасливий...

Жан: Ні, якраз навпаки! Я тебе, дуру, намагаюся витягнути, а ти...

Христина: Ні! Давай нічого не будемо робити! Просто сядемо посеред сцени і будемо дивитися... на них.

Жан (*саркастично*): А вони – на нас?

Христина: Рано чи пізно їм набридне і вони підуть додому!

Жан: Це позиція слабаків. Робити вигляд, що нічого не відбувається. Я, Жан, не буду підкорюватися. Я вийду з цього простору і тебе виведу теж. Або не виведу. Лишайся, як так сильно цього хочеш.

Христина знесилено сідає і ховає обличчя в долоні. Жан різко перестає посміхатися і вкрай занепокоєно дивиться у бік лаштунків.

ЧЕТВЕРТА СЦЕНА

Христина (*трагічно*): А може, це вже і є смерть. Я так боялася померти.

Жан: Тихо! Дай подумати. Все ниєш і ниєш... *Дивиться на глядачів.* Ну, я думаю, що треба просто поговорити. Просто, по-людськи. *Спускається в зал.*

Христина: Я говорила з ними, коли ти... коли тебе не було. Це нічого не...

Жан (*роздратовано*): Слухай! Помовч трохи! Ти – токсична людина, нічого не хочеш вирішувати, так хоча б не заважай. *Глядачам.* Ну на що тут дивитися? Вас облапошили! Чуєте? Ви прийшли не туди!

Христина: А прийшли ж вони не через лаштунки, до речі... Я про це думала... Але яка вже різниця, якщо всі ми мертві. *Глядачам.* І ви теж мертві.

Жан: Точно! Вони ж не могли зайти сюди через лаштунки! Десь там має бути головний вхід! І там ніхто не засинає! *Христині.* Я ж казав, що знайду! Пішли!

Христина (*приречено*): Там порожнеча... виходу не існує.

Жан: І не треба, дура ти. Я, Жан, піду один!

Жан прямує до головного входу, аж тут звідти виходить Мама Жана, вона в старій сукні і з корзинкою, говорить швидко і активно артикулює.

Мама Жана: Ой, синочку, ось ти де! Всі театри міста обійшла! Забув геть все, геть все вдома, я принесла кофточку, бо знаєш, яка там погода? Холоднюща, передавали дощі, сильний вітер – це ж змокнути і застудитися нефіг делать! Ведеш себе, як підліток!

Жан (*нажахано*): Ма... мама? Але... але ти...

Мама Жана: І не поїв нормально, що ж це таке! Подивися на себе – самі кістки! А потім плачеш ночами через жахіття! Бо їсти треба нормально!

Жан підходить до лаштунків, немов хоче сховатися, але вочевидь боїться знову потрапляти в той простір. Христина невпевнено посміхається.

Христина: Шо, погано їсть?

Мама Жана: Ой, погано, дуже погано, все худає і худає, кофти не носить, я то вже казала, ну ніякого виховання немає! Я ж бігаю за ним, переживаю...

Христина (*зловтішно*): Як я вас розумію! *Жану.* Негоже!

Жан: Ти не можеш бути тут...

Мама Жана: Ви поговоріть з ним, як я піду – бо бачите, навіть слова матері сказати не хоче! Зовсім від рук відбився! І от, тримайте... *Передає корзинку.* Тут банки, хліб, борщ в банці – я загорнула в рушничок, має бути тепле, пиріжки з малиною... Ти, доню, також пригощайся, добре?

Христина: Дякую...

Мама Жана: А ти б хоч подякував, невдячний! Стоїть і мовчить... Шапка і кофта в корзинці, візьмеш... Все, ще б побалакала, але маю бігти! *Христині.* Приємно було познайомитися, Христю! *Швидко йде за лаштунки.*

Христина (*спантеличено*): Я наче не казала їй, як мене звать... А що з тобою? Яюсь ти зблід, погано виглядаєш.

Жан (*знесилено сідає на підлогу*): Вона вже давно померла.

Христина: Що..?

Жан не відповідає і нажахано дивиться у бік головного входу.

Христина: Мама – померла? А це точно була твоя мама?

Жан (*тихо*): Я здатен впізнати рідну матір.

Виходить Режисерка Іванна, стає і кутку сцени і курить, спостерігаючи.

Жан: Але тоді... все і справді... і виходу немає.

Христина (*радісно*): А я тобі казала! Ми насправді вже давно мертві. Все це чиясь гра, а ми у пеклі. *Трагічно, але при цьому з насолодою дивиться наверх.* Все це чиясь гра...

Жан (*у відчай*): Гра, вистава, пекло... Не мертвий я... не мертвий! *Дивиться в бік, куди пішла мама.* Але як... хто таке міг придумати?

Режисерка Іванна (*тріумфально*): Я. Я все це придумала.

П'ЯТА СЦЕНА

Ті самі.

Жан: Ага... ага. *Напружено дивиться на головний вхід.* Так я й повірив...

Режисерка Іванна: Значить, поява мами тебе не переконала?

Жан: Та як ви смієте...

Христина (*збуджено*): Так ми мертві, да? Да?

Режисерка Іванна: Ні. Ніхто з нас ніколи і не жив.

Жан: Тобто ви стверджуєте, що ви – драматург?

Режисерка Іванна: Драматургиня, між іншим.

Жан: І ми – персонажі.

Режисерка Іванна: Саме так.

Жан: Якось фігово ми прописані, як на мене.

Христина (*розгублено*): Але я була живою... Я пам'ятаю, як була маленькою.

Жан: Я вам не вірю. Ви просто ще одна навіжена.

Режисерка Іванна (*роздратовано*): Можу ще раз покликати матусю! *Пауза*. Ні, мовчите? Страшно?

Христина (*стривожено*): Якщо ви драматург, то покажіть п'єсу!

Режисерка Іванна: А знаєте, що станеться у фіналі? Ви просто зникнете! Потрапите у світ лаштунків!

Христина: Але навіщо зникати... мені і тут подобається...

Жан: Боже, та кого ти слухаєш – вона ж ненормальна! *Режисерці Іванні*. Тобто і того дибіла ви придумали, але без імені? Який виходить на слово: “наступний”?

На сцену завалюється сонний Безіменний персонаж.

Безіменний персонаж: Шо? Вже? *Оглядається*. Ой... а ви... що таке?

Режисерка Іванна: Він – якраз не дибіл, а дуже важливий для...

Жан: Для чого? Якщо все це ти написала, то яку він функцію тут виконує?

Безіменний персонаж: Гедоністичну! *Дістає бутерброд і починає жерти*. Як вийшов вже, то хоч пожеру.

Режисерка Іванна: Може спочатку сам напишеш, як такий розумний? Покажеш мені, як треба?

Жан: І чому я раптом почав їх бачити? *Вказує на глядачів*. Я просто говорив з вами і абсолютно без причини...

Режисерка Іванна: Тут і не має бути причини! Це підкреслює абсурдність буття!

Жан: Якщо це дійсно написала ти, то це повна херня!

Христина: Жан... будь ласка, не сварися з нею...

Жан: Я що хочу, те й роблю! І ти не будеш мені вказувати!

Христина: Але ж ти вже визнав, що виходу немає... *Пошепки.* Вона тут головна...

Жан: Це я тут головний! І я не частина її довбаного сюжету... *Швидко.* В який я взагалі не вірю!

Безіменний персонаж (*плямкаючи*): От даремно ви так, чесслово... Молодь, купа енергії в них...

Режисерка Іванна: Сумніваєшся? Тоді тримай! *Дістає і кидає текст, який безладно падає на підлогу.* Почитай – і у всьому переконаєшся! *Христині.* Твій монолог наступний, я покличу! *Безіменному персонажу.* Пішли! *До себе.* “Режисерка Іванна разом з Безіменним персонажем йде зі сцени...” *Режисерка Іванна разом з Безіменним персонажем йде зі сцени.*

Христина (*істерично*): Ти – ідіот! Я не хочу зникати! Це ж гірше, ніж смерть...

Жан: Тихо будь! *Повзає на колінах, збираючи листки тексту.* Впевнений, тут повна мура... тут від руки, ніфіга не можу прочитати...

Христина: Треба... треба знайти сцену, де я зникаю... треба знайти і щось зробити...

Жан: Та заспокойся ти! Якщо це вистава – де режисер, га? Де режисер, я тебе питаю?

Христина: Чому ти не хочеш прийняти очевидне?

Жан: Тому що я сам володію своїм життям! І завжди володів! А ця баба просто ненормальна!

Христина: Ти ж бачив свою маму!

Пауза.

Жан: Може, мені привиділось... не знаю.

Христина: Я теж її бачила!

Жан: Масова галюцинація! *Намагається вчитатися в листок, який тримає у руці.* “Сцена шоста. Поява режисера”... Ага, от! Де він, цей режисер?

Христина: Не... не знаю...

З зали лунає голос: “Я тут!”.

ШОСТА СЦЕНА

З глядацької зали поважно виходить Ніби справжній режисер. Повільно підходить до Жана та Христини, уважно оглядає, після чого сідає на лавку.

Ніби справжній режисер (*повільно та поважно*): Ну от ми і стикнулися з тяжкою необхідністю розпочати розмову.

Жан: Ви хто?

Пауза.

Ніби справжній режисер: О, питання не з легких. Я називаю себе творцем, митцем, а в хвилини безмежного тріумфу – деміургом.

Христина: Ви – режисер?!

Ніби справжній режисер: Так-так, я – режисер... *Пошепки.* Як я вам? Все нормально?

Жан (*спантеличено*): Що?

Ніби справжній режисер: Шановний, аби моє існування було стерпним, я намагаюся вести конструктивні бесіди.

Жан (*дивиться в текст*): Христина... Він говорить по тексту...

Христина (*з надією*): Насправді ми мертві, да?

Ніби справжній режисер: Це дуже смішний жарт, хоча я й не засміявся. Все залежить від того, що...

Жан: ...ви називаєте життям! Ми це вже чули! Знаєте, якщо це справді вистава, то ця сцена явно провисає!

Ніби справжній режисер: Мене лякає безмежна недосконалість буття...

Жан: Слухайте, давайте поговоримо про...

Ніби справжній режисер: ...іноді ночами я плачу через неможливість щось змінити...

Жан: Агов!

Христина: І він теж їх бачить, чуєш, Жан? Обрані ми, ага... Їх всі бачать. Всі ми однакові.

Пауза.

Ніби справжній режисер: Ви помиляєтеся. Таких, як я, більше не існує. *Пошепки.* Ця фраза мені особливо подобається...

Жан (*нервово*): Мабуть, нелегко бути вами, але...

Ніби справжній режисер: Нелегко. Ставити вистави, приречені на успіх, і плакати ночами через глобальну...

Жан: Перестаньте говорити по тексту! *Розмахує текстом.* Як ви можете бути справжнім режисером? Ви, та режисерка довбана... тут щось не так...

Христина: Жане... а ми... МИ говоримо по тексту?

Жан: Я не можу розібрати... лише його слова...

Ніби справжній режисер (*до глядачів*): От бачите, що відбувається. Нікому і ніколи немає справ до справжніх речей, до великих проблем! Як вийти звідси – питають вони... А навіщо виходити – заперечую натомість я! Думай про велике. Став грандіозні цілі. Більшість людей у цьому світі – це 25 копійок. Самі по собі не варті нічого. В нас вони навіть вже не ходять, до речі. Але є інші – такі, як я. Думаєте, так легко – бути мною? Усвідомлювати увесь біль цього світу і не мати змоги чогось зробити? Я страждаю від цього безсилля. Повірте мені, страждаю. В мене є мета – рано чи пізно вийти і зробити щось велике. Зупинити війну. Переробити увесь пластик. Пригорнути до себе усе ЛГБТ-суспільство. Поки я не готовий – тому просто думаю. Бо думка – матеріальна. Думка – це вже щось. Я не розумію, якщо чесно, чому я тут лише епізодичний персонаж. Я міг би грати головну роль. І тоді б ви вийшли геть інакші з цієї вистави. І...

Жан рве листки тексту у руках. Ніби справжній режисер застигає, розгублено озирється.

Ніби справжній режисер: Що... Що я казав? 25 копійок... зупинити війну... епізодичний... персонаж...

Жан рве листки на дрібні клатті. Ніби справжній режисер остаточно застигає і пусто дивиться у простір перед собою.

Жан: Так, значить... Працює. Швидко, шукай свій вихід – я шукаю фінал! Ми просто знищимо п'єсу... Да.

Жан метушливо перебирає текст. Христина, не рухаючись, дивиться на Ніби справжнього режисера.

Жан: Вони всі порожні... не розумію. Тут просто нічого не написано, клята стерва, вона кинула нам лише одну сцену... а якщо просто... *Рве пусті листки тексту, з відчаєм дивиться на Христину.* Ну чого ти стоїш?

Христина (*дуже спокійно*): Мене вже зараз покличуть. Я відчуваю.

Жан: Нічого ти не відчуваєш! Допоможи мені знайти..! *Христина не рухається.* Ти ж боялася зникнути! Чому...

Христина: Ти нічого не зрозумів. Це безнадійно. Точніше, все так і має бути. Я просто зачекаю тут. А ти можеш йти через головний вхід.

Пауза. Жан не рухається.

Христина: Чого не йдеш? Ти ж казав, що мама тобі лише примарилася.

Жан (*напружено дивиться в сторону входу*): Я... я тебе не кину.

Христина (*криво посміхається*): Ссикло. Ссикло і брехун. Я все одно тобі не подобалася. Тобі просто страшно.

Голос режисери Іванни: Наступна!

Христина: От і все.

Жан: Стій! Не йди! Не треба!

Жан хапає Христину за руку і не дає їй піти.

Голос режисери: НАСТУПНА!

Христина: Відпусти! *Намагається вирватися, замахується і б'є Жана по обличчю. Жан відпускає руку, Христина не втримує рівноваги і падає, вдарившись головою об лавку. Христина не рухається, з голови тече кров.*

Жан: О, ні, ні! Підбігає до Христини, перевіряє, чи вона жива і розуміє, що ні. Розгублено обертається до Ніби справжнього режисера. Вона не дихає! Допоможи...

Ніби справжній режисер не рухається. Жан відступає до краю сцени, обертається до глядачів.

Жан: Ви ж все бачили, да..? Я не винен насправді... Я просто не хотів, щоб вона туди йшла. Я хотів її врятувати...

Пауза. Повна тиша. Жан розвертається і біжить до головного входу.

СЬОМА СЦЕНА

Кімната в квартирі Жана. Неприбране ліжко, крісло з купою навалених речей, полиці з книжками. Несправжній друг гортає якусь товсту книжку, стоячи впівоберта до глядачів. Сторінки в книжці пусті.

Звук ключа, який вставляють в двері, але не можуть повернути. До кімнати забігає Жан, шалено оглядаючись. Побачивши Несправжнього друга, він дуже дивується – його тут не має бути.

Несправжній друг: О, Костік повернувся!

Жан: Що ти тут робиш?!

Несправжній друг: В тебе було не зачинено. А де ти був?

Жан: В мене було... прослуховування...

Несправжній друг: Ну нарешті! І як воно?

Жан: Слухай, там... таке було... там були глядачі і... не знаю, як тобі пояснити...

Несправжній друг: В театрі були глядачі? Дивовижно!

Жан: Послухай мене! Вони були не лише в залі, а й на підвір'ї, і...

Несправжній друг: Так то авангард. Постдрама. Ото кінчай свого Чехова читати і знатимеш, що зараз відбувається на сценах...

Жан: Я людину вбив!

Пауза.

Несправжній друг: ...що?

Жан: Я не навмисно... я штовхнув, а вона... Я хотів врятувати...

Несправжній друг: Хто – вона?

Жан: Одна дівчина... яка боялася зникнути.

Несправжній друг (*стурбовано*): А ну сідай. Дихай. Вдих-видих, ну.

Жан сідає на ліжку і глибоко дихає. Несправжній друг заспокійливо посміхається, надалі говорить протяжно і гіпнотично, занурюючи Жана у своєрідний медитативний стан.

Несправжній друг: Ти, головне, заспокойся. А краще поспи. Знаєш, яка зараз година?

Жан: Ні...

Несправжній друг: Вже перша.

Жан: Але як... Я був там зовсім недовго.

Несправжній друг: Може, ти трохи загубився... Всі ми іноді блукаємо, правда?

Жан: Правда... Ну, тобто, в мене такого раніше не було...

Несправжній друг: Все колись буває вперше.

Жан: Але що ти тут робиш?

Несправжній друг: А ти мене кликав, забув?

Жан: Я думав, тебе тут вже давно немає...

Несправжній друг: Мене давно не було, а тепер я є... ти не думай про це, лягай. Так...

Жан (*сонно*): Давно не було... а я й не пам'ятаю, як тебе звать...

Несправжній друг: Хіба це так важливо?

Жан (*засинаючи*): Я людину вбив...

Несправжній друг: Це нестрашно... ти спи...

Затемнення.

ВОСЬМА СЦЕНА

Кімната в квартирі Жана. Жан неспокійно спить. Біля книжкових полиць стоїть Несправжній друг. Дзвонить будильник, Жан різко прокидається і підхоплюється з ліжка.

Жан: Де? Котра година?

Несправжній друг: Зовсім ще рано. В тебе сьогодні прослуховування?

Жан: Що? Ні, вчора... Я ж вчора...

Несправжній друг: Вчора ти прийшов п'яний і ліг спати. Сказав мені: постав будильник на сьому.

Жан: Ні! Я... вчора було...

Несправжній друг: Ти дуже неспокійно спав і я почав хвилюватися. Мені здавалося, що ти марив. Кричав: це не твій сценарій, це не твій сценарій...

Жан: ...але я...

Несправжній друг г: ...потім закричав: не помирай, ні... Я помацав твій лоб – Костя, ти просто горів.

Жан: ...горів...

Несправжній друг: Думаю, тобі краще лишитись вдома. Мені треба йти, тому я декого покликав – не хочу, щоб ти лишався один. В тебе і досі температура, мабуть.

Гримання дверей. До кімнати заходить стурбована мама Жана. Несправжній друг привітно киває. Жан відходить у куток кімнати і нажахано дивиться на маму.

Мама Жана: Дякую, що покликав, це ж лихо б ніколи до рідної мами не подзвонило!

Пауза.

Жан: ...але... ти ж... три роки тому ти... померла... Це не може бути правдою. Отче наш...

Несправжній друг: Ох його вштирило... Укладіть його назад в ліжко, мені вже треба йти.

Несправжній друг йде, мама Жана підходить до сина, Жан, продовжуючи шепотіти молитву, намагається відійти ще далі, але втикається у стіну.

Жан: ...не підходь...

Мама Жана: Що таке? Тобі погано?

Жан: Відійди... я, мабуть, сплю...

Мама Жана: Подивися на мене! Та я живіша за усіх живих! Бачиш, які в мене рум'яні щоки? *Сміється.* А ти блідий як... его самое... Так що кінчай трястися і лягай. Мама попіклується.

Жан: Ти від раку померла три роки тому! Я пам'ятаю!

Мама Жана (*сміється*): Що ти розкажуєш? Ніби ти б зміг без мене дати лад... Ото кілька днів тут не була – і он який срач розвів. Лягай, я приберу. Швидко!

Жан повільно, намагаючись максимально оминати маму, підходить до ліжка, постійно озирюючись. Мама Жана починає прибирати. Довга пауза.

Мама Жана: До кастингу готовий? Слова вивчив?

Жан: Там... просто своє треба було підготувати.

Мама Жана: То ти підготував? Дивись мені!

Жан: Підготував...

Мама Жана: Умнічка! Ой, як згадаю, як ти на цей самий стільчик ставав у п'ять років... і такі вірші вигадував! Прямо на ходу! Талантик ти мій!

Пауза. Мама Жана продовжує прибирати.

Жан: Мам... Ти дійсно не помирала? *Мама Жана посміхається і хитає головою.* Мам... А мені наснився такий дивний сон. Такий довгий сон. Там ти померла, а я прийшов в театр на прослуховування...

Мама Жана: Яке сьогодні буде?

Жан: Так... мабуть. *Пауза.* Мам... а що б ти сказала, якби дізналася, що твій син вбив людину?

Мама Жана: Хто? Ти? Вбив? *Сміється.* От фантазія в тебе така сама, як і в дитинстві. Помниш, як до мене прибігав вночі? Теж питав: а ти жива? Мені наснилося, що ти тут мертва лежиш. Мені таке снилося... І я тебе заспокоювала. От артист! Я тоді і поняла, що актором тобі бути. Я не стала, так ти станеш. Я тобі розповідала, як провалила іспит?

Жан: ...так, і не раз...

Мама Жана: Але це нормально. Не я – так ти. Так все й працює. Помниш, як ти тоді Вовку в тридев'ятому королівстві грав у гуртку? Цілий тиждень ви грали по кілька вистав на день...

Жан: Ти тоді записку написала, а я пропустив контрольну з математики. *Раптом пригадує.* А мені потім не дозволили її писати. Вчителька сказала: Ну раз ти такий вже актор і часу в тебе немає, то і в мене часу на тебе немає. І двійку поставила.

Мама Жана: І що? Мене ніколи твої бали не цікавили. Ніколи. Всі батьки, як навіжені, бігали з тими оцінками, а я знала, що мій хлопчик вищий за то. Бо не то важно.

Жан: Мені подобалася математика.

Мама Жана: Не подобалася вона тобі ніколи. Ти хотів стати актором.

Жан: Ні, подобалася. А ти мене тягала по всіх кастингах...

Мама Жана: Ти в рекламах знімався! Тобі подобалося!

Жан: Мені було дуже страшно. Я пітнів.

Мама Жана: Не вигадуй.

Жан: Весь був мокрий.

Мама Жана: Синку, в житті є безліч можливостей. Ти вибрав свою. Ти хотів стати актором.

Жан: Я не пам'ятаю, як я це обирав. Ти мені постійно так казала... але... але...

Мама Жана: Так, ти мені ще раз скажи: до прослуховування готовий? Може, переді мною повториш зараз?

Жан: Мені не дуже добре... я, мабуть, не піду...

Мама Жана: Як це: не піду? Підеш, ще й як! Подумаєш, температура в нього! Вип'єш колфлю і підеш. І фервекс теж. Про всяк.

Жан (*злісно*): Як завжди.

Мама Жана: Ти зі мною не прирікайся! Я краще знаю, що тобі потрібно. Кажу: повтори тут зараз, переді мною! Швидко! Ставай на стілець!

Жан: ...що?

Мама Жана: На стілець ставай!

Жан: Навіщо саме на стілець? Ти мене ніколи не змушувала ставати...

Пауза. Мама Жана стурбовано дивиться на сина, дістає з корзинки текст. Знаходить правильну сцену і вчитується. Жан з жахом за цим спостерігає і в цей момент помічає периферійним зором глядачів. Повертається до зали і застигає.

Мама Жана: Ну все я правильно сказала. На стілець. Ти чого застиг? Костя?! Відповідай, коли я запитую!

Жан: Все це... Ні! Ніякого монологу. Ніякого монологу. *Вихоплює у мами текст і рве його на клаптики. З відчаєм дивиться на маму.*

Мама Жана: Дурним був – дурним і лишився. Міг би хоч глянути.

Жан: Чому нічого не відбулося? Я ж порвав...

Мама Жана: Справа не в папері, дурнику. А за таку поведінку можна і покарати. Посидь тут і подумай. А потім я повернуся – і ти мені все покажеш.

Мама Жана йде, закриває за собою двері на ключ.

ДЕВ'ЯТА СЦЕНА

Жан кидається до клапतिकів і перевіряє кожен.

Жан: Так і думав, знову порожні. Знову порожнеча. *Вглядається в бік лаштунків.* Ніби я марю. *До глядачів.* Ніякого монологу ви не почуєте. Ні. Ви станете свідками моєї передчасної смерті. Я не зроблю так, як вони хочуть. Ніколи.

Жан дістає з шафи мотузку і робить з неї петлю. Стає на стілець, прив'язує мотузку до стелі, голову просовує в петлю. Дивиться на глядачів.

Жан: Цікаво вам? Хотите дивитися далі? Як хочете знати, я мотузку у своїй шафі не просто так тримаю. Не просто так.

Жан зістрибує зі стільця і висить на мотузці, яка спричиняє йому дискомфорт. Але він не помирає. На сцену заходять Мама Жана і Несправжній друг. Несправжній друг итовхає тіло Жана і сміється, спостерігаючи, як він хитається.

Мама Жана: Ну я ж казала, що не дійде до нього. Ну дурний. Синку! Ну нашо ти вимахуєшся?

Несправжній друг: Тобі важко монолог прочитати, а? Важко чи що? Чому тебе потрібно змушувати?

Мама Жана: Думав, що можеш взяти і просто повіситись?

Несправжній друг: Наївний.

Починає луnати трохи приглушений голос Христини, який часом переривається.

Голос Христини: Кажуть, що наскільки ти перемагаєш страх, настільки ти – людина. Кажуть, що страх перед смертю – лише результат життя, яке так і не здійснилося. Кажуть, що страх – це хворобливе усвідомлення власної винятковості. Що я можу про це сказати? Для мене страх – це я.

Один за одним виходять Режисерка Іванна, Безіменний персонаж, Ніби справжній режисер і починають прибирати все з квартири, поступово перетворюючи простір у сцену.

Жан (*кашляючи*): Вона ж... мертва...

Голос Христини: ...поглядів та замкненого простору, коли голосно розмовляють, коли мені назустріч йдуть чоловіки, глибокої води, комах...

Режисерка Іванна: Хто – вона? Про кого ти кажеш?

Всі посміюються, продовжуючи прибирати.

Мама Жана: Він завжди був одержимий думкою про вбивство. Чи міг би я вбити людину, питав він.

Ніби справжній режисер: А що тут такого? Я кожного дня когось вбиваю. Фігурально, звісно...

Голос Христини: ...але найбільше я боюся зникнути назавжди. Це не про смерть, ні... а раптом після смерті є щось... принаймні, я хочу в це вірити... я хочу у щось вірити. Це може звучати так банально – що може бути банальнішим за думки про смерть?

Безіменний персонаж перерізає мотузку і Жан падає на підлогу.

Жан: Де вона...? Де Христина?

Безіменний персонаж (*дуже доброзичливо*): Про кого ти кажеш, яка Христина?

Жан (*намагається встати*): Вона щойно читала... монолог... *До глядачів*. Ну скажіть же ви щось! Зробіть хоч щось!

Режисерка Іванна: Не чіпайте наших гостей! Сядьте, підготуйтеся. Ви вже скоро ваш вихід.

Жан (*до Ніби справжнього режисера*): Ви ж бачили, як вона впала... Ви там були... будь ласка...

Безіменний персонаж: Може, викликати швидку?

Ніби справжній режисер: Мені також здається, що варто. *Дуже доброзичливо до Жана*. Де, ви кажете, когось вбили?

Жан: Надворі... Тут недалеко...

Безіменний персонаж: Ну всьо... Клініка...

Режисерка Іванна (*дуже лагідно*): Шановний, тут немає подвір'я. Є лише ця сцена, на якій нічого не відбувається, бо ви городите казна що, і глядацька зала, де наші гості скоро почнуть скаржитися. І я їх повністю зрозумію!

Жан: Але... *Підповзає у сторону дверей, які вели до подвір'я, рвучко відкриває їх.*

Режисерка Іванна: То підсобка... *До глядачів*. Вибачте, я вас дуже прошу... *Ніби справжньому режисеру*. Слухай, заспокой його... хай трохи видихне... бо з ним вчасно не завершимо... Глядачі нудяться...

Ніби справжній режисер підходить до Жана і заспокійливо обіймає.

Ніби справжній режисер: Все буде добре... Чшшш...

Режисерка Іванна: Дякую... *Безіменному персонажу*. Так, давайте ви, ставайте на стілець і починайте!

ДЕСЯТА СЦЕНА

Безіменний персонаж стомлено стає на стілець, дістає текст і читає з нього.

Безіменний персонаж: Нехай всі вони, зникнуть, – розпачливо думав Жан, слабко намагаючись відмахнутись від Ніби справжнього режисера, – нехай вони лише перестануть дивитися на мене і посміхатися...

Жан: Перестань...

Безіменний персонаж: ...прошепотів Жан і чомусь згадав свій монолог. Все завершиться моїм виходом на сцену, казала вона... Вони не дали мені померти... Ким був той друг? Де Христина? А якщо всі зникнуть і все почнеться спочатку? Жан нарешті виривається з обіймів і намагається скинути зі стільця ненависного йому Безіменного персонажа...

Тим часом Жан робить все водночас зі словами Безіменного персонажа.

Безіменний персонаж: ...але йому це не вдається, бо...

Мама Жана: Синку, ти якийсь нервовий... Все буде добре, ти підготувався...

Жан: Замокни, ти не моя матір... не можеш бути...

Безіменний персонаж: З останніх сил Жан прямує до головного входу, який *мав* стати його спасінням. Він намагався не думати про свій відчай, про необхідність грати сміливість, придурюватися талановитим і комунікабельним в той час, коли найбільше хочеться відвернутися і стати невидимим для всіх...

Режисерка Іванна: Більше драми, на діафрагмі працюй! Одразу видно, що людина курить...

Безіменний персонаж: Чи існувала Христина? Чи її страх насправді був лише частиною мене?

Ніби справжній режисер: Мені здається, це трохи занадто...

Режисерка Іванна: Що занадто?

Ніби справжній режисер: Все це – занадто і взагалі затягнуто.

Режисерка Іванна: Можливо... *Безіменному персонажу.* Переходь на наступну сторінку, я тут щось перестаралася...

Мама Жана: Жане! А як же Христина? Ти не хочеш на неї почекати?

Жан (*зупиняється і обертається*): ...що? Але ж вона...

Режисерка Іванна (*Безіменному персонажу*): Вступай, другий абзац!

Безіменний персонаж: І в цей момент Жан усвідомив, що ніколи не вірив в те, що вихід існує, що він завжди був переповнений невпевненістю, що найбільший його страх – не померти, а зникнути назавжди, розчинитись у просторі сцени, під пильним поглядом глядачів, остаточно переконатись, що в нього немає минулого, що його не існувало до цього дня, а єдиною умовою його життя були сцена, софіти і пусті погляди чужих людей...

Ніби справжній режисер (*Режисерці Іванні*): Це геніально! Знімаю шляпу!

Безіменний персонаж: І-і-і раптом відчиняються двері і звідти виходить бліда Христина!

В цей момент з головного входу виходить Христина у верхньому одязі, немов вона вже збиралася кудись йти, і підходить впритул до Жана.

Христина (*з посмішкою*): Там зовсім не страшно.

Жан: Але ж я... але ж ти... Де ти була? Я ж тебе...

Христина (*так само*): Зовсім не боляче.

Режисерка Іванна (*Безіменному персонажу*): Ой, це занадто... викресли.

Христина (*раптом перестає посміхатись, дуже роздратовано*): Я втомилась. Просто йди, стань на стілець і прочитай свій монолог.

Жан: Ні... Ні. Ні... *Дивиться в бік головного входу, але не рухається. Говорить автоматично.* Я просто піду... Зараз зберуся з силами і піду.

Безіменний персонаж: ... аж раптом Жан помітив, що ніякого входу немає. Іванко, тут незрозуміло...

Жан замовкає, і пусто дивиться на стіну, де щойно був головний вхід.

Режисерка Іванна: ...де? А, «більш за те, його ніколи не було. Жан завмер – замість думок була пустота...».

Жан (*пошепки*): Перестаньте... *Глядачам*. Скажіть їм щось... будь ласка...

Христина: Бля, та просто розкажи свій монолог! І все!

Жан: ...але я зникну...

Всі, крім Жана, починають шалено реготати.

Мама Жана: Теж мені проблема!

Безіменний персонаж (*зістрибує зі стільця*): Так, я мав вже це... Треба і людей відпускати, і зустрів в мене за годину. *Жану*. Давай, любий, давай.

Режисерка Іванна: На стілець – і монолог, швидко!

ОДИНАДЦЯТА СЦЕНА

Пауза. Жан покійно вилазить на стілець.

Режисерка Іванна: Невже ніяких нарікань? Нарешті! Друзі, в нас прогрес!

Всі аплодують.

Ніби справжній режисер: А хай погавкає!

Мама Жана: Синку, гавкни!

Жан (*покійно*): Гав-гав!

Режисерка Іванна: Ну от ви вічно скаржитесь на те, що пізно повертаєтесь додому, а зараз самі затримуєте процес...

Христина: А можна я теж? Костік, постій на одній нозі.

Жан покійно виконує.

Безіменний персонаж: Хай штани зніме!

Режисерка Іванна: Тримайте свої фантазії при собі! Костя, не треба! Хороший хлопчик! Давай вже монолог!

Довга пауза.

Жан (*говорить повільно, з острахом, ніби тільки тепер усвідомлює кожне слово по-справжньому*): Подивися у простір пильно. Що ти там бачиш? Лише пільму? Можливо, ти ще не доріс до того, щоб усвідомити... що ти в системі. Поглянь на телефон у своїй руці. Скільки разів на день ти втуплюєш свій погляд у це чорне дзеркало?

Режисерка Іванна: На діафрагмі, скільки можна повторювати! Виразніше! Рота розкривай!

Жан: Ти живеш, переконаний у своїй свободі. А насправді все навколо – це система. І ти – лише маленька цеглинка, гвинтик, який вкручують чужі руки. Рухи не твої. Дії не твої. Думки не твої. Навіть життя чиясь чуже.

Мама Жана: Боже, як песимістично! Але ж талановито! Молодець!

Жан: Як ти можеш бути впевненим, що кожний вибір, який ти здійсниєш – твій? Як ти можеш бути певним, що кожне твоє слово є непохитним наслідком власного досвіду, а не дитячою травмою чи стереотипом суспільства?

Безіменний персонаж: Активніше жестикулуй!

Жан: Як можна говорити про свободу, якщо ти ніколи не розумів, що це? Свобода – це хаос, вирішили колись, і намалювали межу. Ти – так, ти! Бачиш цю межу? Саме зараз? Ти її бачиш? Бачиш чи ні...?

Режисерка Іванна: І-і-і, все! Нарешті! Міг краще, звісно, але вже часу немає. *До глядачів.* Дякую, що були з нами!

Всі, крім Жана, збираються, перемовляючись, і йдуть зі сцени у процесі. Жан продовжує стояти, злякано дивлячись у простір, решта ніби перестав його помічати.

Жан: Де... де всі глядачі? Куди всі зникли...?

Безіменний персонаж: Це перший і останній раз, коли режисер – і зараз я кажу про себе – виходить на сцену! Де цей Рома, блять?

Режисерка Іванна: А! Він дзвонив! Він в лікарні – на нього впала четверта стіна.

Безіменний персонаж: Яка стіна?

Ніби справжній режисер: Ту, що ми для експериментальної сцени замовляли.

Безіменний персонаж: Як мені це подобається! Ну от уявіть – сам поставив, сам зіграв! Мені це, як режисеру, геть не подобається! Я більше Рому просто нікуди брати не буду і все!

Жан: А ви де? Я вас не бачу... Допоможіть мені...

Ніби справжній режисер: Та заспокойся, знайдемо заміну.

Мама Жана: Він же не винен, що на нього декорації вічно падають...

Режисерка Іванна: Взагалі – ніби непогано сьогодні, да?

Мама Жана: Ой, мені здається, що просідали... Піду я збиратися...

Христина: Та бо дехто постійно слова забував... От в мене зранку голова болить – і що, було по мені помітно?

Жан: Я вас не чую! Я не бачу! Ви де...?

Ніби справжній режисер: Трохи імпровазації ніколи не завадить! Але помітно не було, ти молодець... *Глядачам.* Дякую за увагу! До побачення!

Мама Жана: Все одно якось повільно все...

Безіменний персонаж: Тобі просто п'єса не подобається...

Нарешті всі йдуть за лаштунки – звідти ще чутно ледь помітний гамір. На стільці лишається наляканий Жан, який сліпо дивиться у простір. Поступове затемнення, в якому лунає голос Жана.

Жан: Де ви...? Я... я нічого не бачу... Куди всі зникли? Де ви? Ви де? Де...?

Кінець